ИЗЛАЗИ СРЕДОМ ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ НА ЧИТАВОМ ТАБАКУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 4, а после 3 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разносител Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСКИ ЗЕМЉАМА
На годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол год. 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у Хотелу код „Елисавете“ на првом кату

БРОЈ 20. У Новоме Саду, у неделю 16. фебруара 1869. ГОДИНА XXII.

НОВИ САД, 15. ФЕБРУАРА.

Свакој држави основ је народ, па био тај народ сав један и исти, или састојао се он из више разних народа, који се међу собом по својој особини, своме жигу — народности разпознају и разликују.

Само она држава може напредовати, може моралне, телесне и душевне снаге у народу развијати, ако држава условље, од којих напредак тај зависи, испуњава.

Неки теоретици пишу и веле, да тамо у држави берићета бити неможе, гди више разних народа има, те влада једним истим језиком са поданици своји несаобраћава. — Они веле даље, да је задатак свакој влади, да се на основу нераздељене владе, једним средством спољашњег споразумљења — једним језиком служи. —

Кад би то стојало, то би врло жалостно по цело човечанство било. Највисприније начело, које човека у своме живовању од осталих створења тако здраво разликује, то је баш у друживање. — Човек од постанка нигда усамљен небеше, и у најдивљем своме стању он је свагда друштва себи тражио

Наравно да је зло по владу, кад ова посебне какве цели има, те јој ове недопуштају, да се и на друге чињенице у држави обзире, него само на народ онај, коме влада сама надмоћије над осталим народима хоће да прибави

Ово је упропастило јединствену Аустрију, довело ју је до Солферина и Садове, а шкодило је 1848. и Мађаром самима; јер да Мађари нису хтели, да немађарске народе мађаришу и да им народан значај силом опореку, неби ни Мађари онако брзо до Вилагоша доспели.

Оно, што Мађари сами имају, и што држе, да им је за народан живот нуждно, то они и другим немађарским народима порећи немогу. Нама би врло жао било, да Мађари до жалосног каквог изкуства дођу; јер смо уверени, да комешај ма на коме крају Угарске ни једном од народа у Угарској од берићета био неби; али сами би ми себи такођер пребацивати морали, кад би у занешеној мисли икога љуљушкали, да у Мађарској осим Мађара другога народа нема. Не да нема, него има их и од више, него што се то обично у држави којој налази, — и сви ти народи: Србљи, Романи и Словаци морално и материјално способни су, да се за своја света права, коме је год воља, огледају.

Није дакле задатак влади да из државе оно прави, што народ сам неусловљава, него јој је задатак, да она условља испуњава, која јој чињенице државне налажу.

Тежко је против воље и једног јединитог човека на то приволети, да се своје народности и свога народа одрече, а камо ли цео какав народ.

Што теоретици дакле веле, да је зло, кад се влада једним и истим језиком са својим поданицима служити неможе, одговарамо ми на то, да то по себи никакво зло није, него да је зло, кад се неразуму а кад се неразумеју, није кривица поданичка, него сваке оне владе, што на крмилу људи и органа своји нема, који су за саобраћај са народом способни и духу дотичног народа одговарају. —

Гди је дакле влада уједно и влада народна, гди влада потребама народа одговара и о напредовању појединих народа настоји, ту до спора доћи се неможе.

Као год што неспадамо међу оне Србе, што би под видом, да би тобоже хтели Душанов шатор чак на Литави да разапну, бечкој реакцији за добре новце служе, тако исто презиремо и оне Мађаре, што би арпадов шатор радо на црном мору разапели.

Ако се хоће — сви народи у Угарској могу један поред другог сваки своја права уживати, само се онда неби смело ништа на рачун немађарских народа делати —

Као год што 1861. године наше привилегије на ватру носили нисмо; као год што 1866, са онима делали нисмо, који су по „Српском Дневнику“ и „Застави“ заузимање за наша народна права реакцијом, који су јавно по „Застави“ зјали, да *Срби овде будућности немају*: тако ни данас никако се са оним људма слагати неможемо, који сву срећу народа у својим пуним цеповима и у својој усијаној глави усредоточавају. —

Ко свака три месеца час Пољаке против Руса подиже, час Русе само у помоћ против Мађара позива; ко јавно вели, да је црква себе преживила и да села и позоришта цркву излишном чине; ко јавно обредима црквеним подсмева се и коме старији крадом новорођену децу на крштење носе, па покрај тих покора у црквеним општинама ипак друге хуле и клеветају, што их ови за општинаре неће да приме; — са гаким људма, који сваког издајицом називају, што министром на аудијенције иде, а данас се вајкају у „Застави“, што и Срби Новосађани више који пут депутације слали нису; гди се тако ради и дела, ту само глупи мудрости, слепци увиђавности и једнака браћа карактера назирати могу.

Као свагда, тако и данас, нетежећи ни за председништвима, жупанством, војводством, неграмзећи за бакљадама и банкети, делаћемо на јавном пољу у овоме правцу на коме смо непрестанце од 1861, — дотле, догод нам домаће околности допуштају и догод одзива у народу налазимо. —

Уобшта природна права неостављамо нигда земљиште повластица својих. Оне околности, које су Беч према Пешти на концесије принудиле, те ће и Пешту, као што већ видимо, на концесије према немађарским народима принудити. Буде ли међу народима слоге, биће и успеха, небуде ли тога, онда нека Богом и људма одговарају, који данас под видом родољубља као гладијатори части и поштења у служби реакционој стоје, и за добре новце народ не само међу собом, него и од цркве и од својих духовних власти одвраћају.

ИСКРЕНА РЕЧ ПРОСТОМЕ НАРОДУ.

I.

Браћо драга! ваши отцеви и праотци, где су живили, у сваком месту своим новцем и трудом себи и потомству подигли су и украсили божије храмове, веће и лепше, него што их у нашем отачаству други народи имају. Видили сте толике Фрушкогорске манастире, како су велики и украшени, знате, да сваки манастир има стотинама и хиљадама ланаца својих орећих земаља, лепих ливада, великих шума и винограда; све су то спахилуци, кои велике приходе доносе. Има наших манастира у Бачкој и у Банату и по других места где Срби станују. Помислите браћо! ваши стари какови су били, за живота колико су добра чинили! А какова добра дела ви чините? Стари ваши своим новцем и трудом могли су толике божије храмове и толике манастире подићи и украсити, а ето ви њихови потомци кадри ништа, или нећете, већ подигнуто и вами остављено тако скупо благо да сачувате и одржите! ваши отцеви и праотци милионе своих новаца потрошили су, док су божије храмове подигли, а ви те божије храмове један по један затварате и напуштате; у место да вас је бројем све више вас је у сваком дану мање. А тако је и са вашим имањем: од дана на дан сиромашнији сте, Место да земље докупљујете, ви вашу туђину продајете. И то све бива: са кривице ваше, са мана и порока ваших.

Који од вас рећи ће: наши отцеви и праотци лакше су живили, могли су више новаца имати, јер оно доба боље је било. Верујте, браћо! стари ваши многа зла претрпили су, време, у ком су они живили, било је пуно тешке њихове борбе за живот народни и за отачество, отцеви и праотци ваши, своју племениту крв потоком проливали су; а борили су се и за своју веру православну, јер је ова за њиховог живота јако гоњена била. Али су ваши стари били вредни и чувани, били су добри христијани и најбољи родољуби. Име српско, језик, живот народни љубили су силно. Ваши отцеви и праотци знали су, како вам је вера и црква нуждна, да ће ова сачувати и одржати име српско, језик, живот народни; за то на подизање божијих храмова и светих манастира жалили нису и последњу своју крајцару потрошити.

Ето, браћо! какови су ваши отцеви и праотци били, пак јесте л' и ви такови? Многи од вас на жалост ево како мисли: *нек имам свега за уживање, док сам ја жив, а после моје смрти деци и потомству како буде*! Брат ваш Србин ако се помаже, имање тече, или до славе долази, *ви његовој срећи завидите и радо би га видили у несрећи и срамоти.* Стари ваши нису такови били, они су један другога помагали, брата свог напредку и срећи радовали се. Сав њихов живот био је вечито старање за потомство, да га у имању, у части, у имену српском као народ, у вери као православан утемеље и утврде.

Браћо драга! будите као што су ваши стари били, пак и децу вашу научите и упутите, да и они такови буду. Чувајте ваше име српско, ваше поштење и имање, живите и радите тако, да можете после смрти частно име и имање оставити, као што су то ваши отцеви и праотци ваши оставили; — *јер који од вас поштења и имања нема, тај је за народ изгубљен;* по земаљском закону он само дужности има, а права никаквога нема. При изборима ваших званичника, и при изборима народних повереника за земаљске саборе он нема права, да би вама, својој браћи, гласом припомоћи могао. *Што је више сирових међу вами, то сте све више у праву вашем сиромашнији, све мање народног права имаше.* Спомените Нови Сад, у колико су други народи оснажили се, где су недавно Срби двапут јачи у праву и имању били! Недајте, браћо! да и један брат ваш пропадне, научите и упутите сваког брата Србина, да своје потребе проучи и прорачуни, пак да онолико троши, колико његово имање допушта. Ако је који у невољу пао, овоме не само савегом, него и новцем помозите, да своје имање сачува. Ви знате, да тако Немци, пак и чифуги један другога помажу, пак је ето њима добро, сами видите, да их је све више на броју, да су од дана на дан бољи, јачи правом и имањем.

Прост човек, који са пољског рада живи ако имање, своју земљу, нема, он је роб другога; *а ако међу вама много робова буде, ови ће и вас у робствео повући.* А да то недочекате морате се у добру спажити, несмете брату и ближњему злобити, несмете брата презирати, и ако је он најсиромашнији, несмете пропустити, да ономе, који је у невољи, непомогнете. Ако један другом добра чините, тим ћете велико уважење стећи, а србство подпомоћи и сачувати га, да не пропадне.

Чујте, браћо моја! Стари ваши нису подигли божије храмове, да ови празни стоје, него да се у њих недељом и светцем у великом броју скупљате Црква је место, где се браћа једне вере састају, овде скупљена сви сте једнаки, овде се Богу шаљу молитве једне и исти за господина и простака, за богатога, и сиромака, овде слушате науку Христову, која у вами најплеменитије осећање побуђује. Наука Христова отвраћа вас од зле намере и зла дела, води вас добру и срећи вашој. Дакле љубите вјеру, и цркву, будите добри христијани и добри родољуби, чините што су ваши стари чинили, пак ћете одржати се у поштењу, у имену српском и имању вашем.

Има људи, браћо! који по сокаци и на други места јавно свештенство грде и опадају; а има на жалост и такових злостретних синова који на чин свештенички и на веру пасрћу. Неслушајте ове малоумне људе, они ходе по тами, невиде и незнаду, шта чине. Ја знам, браћо, а ви знате, да има свештеника, који су на свој чин заборавили, чине, што је непристојно да свештеник чини; али због неколико таквих свештеника непаметно је и неправо, на свештенство викати и ово јавно опадати. Ви знате, да и између вас има злих људи, пак некаже се, а и несме се рећи: прости људи ђутуре зли су и невољали. На жалост истина је, да има покварених свештеника, али има добрих, и врло добрих, који ради добра и напредка вашег, ради среће ваше, у цркви у школи, у дому и на сваком месту савестно, мудро и пријежно речију и делом, своју свештеничку дужност извршују. Постоји закон, браћо! и за свештеника, као и за сваког другога. Тако свестна општина, која по несрећи злог свештеника има, неће овога по сокаци, у крчми и по мести грдити и опадатти, а то неможе и неће ни поједини свестан човек чинити, јер би тиме чин свештенички, а и народ српски ружили и срамотили; него ће њега власти тужити, а ова ће учинити, да ће морати свештеник владати се пристојно, свештеничку дужност точно и како ваља одправљати.

Помислите, браћо! да је данас мало људи, који добрим путем иду; признати морамо, да многи стид и поштење ногама гази, дакле мане и пороци нису само код свештеника, него и код свију других сталежа. Није истина, да су само свештеници узрок, што народ наравствено и имањем пада и губи се. Има других, већих грешника. -- Што смо на жалост такови, наш непријатељ може се јако радовати. Хоћете ли, браћо! и даље непријатељу годити? Ја верујем, да нећете; но ви незнате све путове, који вас пропасти воде и са тога по њима газите и све већа у зло и невољу уваљујете се. Колико умем, ја вам добре и зле путове казујем, стоји на вашој вољи, да са злих путова сиђете, или да по њима газите, док са свим не пропаднете. Нечекајте, браћо! да вас навек други уче и на добро упућују јер мало их има, који истину говоре, а јошт мање, кои се за вас просте људе брину Каже пословица: свако Туре себи дере. Тако сваки сталеж свој сталеж храни и подпомаже, дакле и ви ваш сталеж храните и подпомажите. Из изкуства и прошлости много можете научити. Промислите, како су прошли они, кои су дан и ноћ у крчми седили, опијали се и по вину тоцијали? Како су прошли блудни синови? како пак они, који нехтедоше радити, него под прозори и под сувачом навек преклапаше? како су прошли, кои су више трошили, него што су прихода имали? и како је ономе, који свог имања нема, кои је роб другога? Осим овога имате и других ваших искуства, пак отуда научите се, како ћете живити и радити, да лепо име, поштење и ваше имање сачувате, да зла не допаднете.

Молим вас, браћо! Имајте љубави и за онога, кои вас не љуби; ако је човек, и није звер, и он ће вас љубити. Чини ћете добро, ако свештенику, учитељу и сваком честитом брату почитовање и љубав одајете. Свештеник нема коме, ни куда, ако с вами није; а и ви без свештеника бити неможете. Даке сложно радите, да се мана и порока излечите, развијајте умну снагу, са развијеним умом моћи ће те сваку ствар разпознати и о њој судити пак што је добро, то ћете умети за вашу корист употребити.

Д Ђ.

СУЂЕНЂ КНЕЗУ КАРАЂОРЂЕВИЋУ.

У Пешти 13 (1. *фебр.*)

(Продужење.)

Пре свега узме реч бран. Фунтак, да кнез неприма никакву солидарност код оних чланака, кои су у новосадской „Застави“ излазили против Обреновића; то зато каже, ер се у обште мисли, да е „Застава“ од њега добивала подпору. У „Застави“ е од њега само една єдина изява изашла, али та е прештампана и у другим листовима. Кнез се нашао примораним на ту изяву, ер се у новина говорило, да е он умешан у

убиство. Бранитель иште, да се прочита из „Заставе“ чланак.

Шебешћин: Овај чланак нетиче се правданя кнежева, него држаня „Заставе“. Предлаже, да се читаю два писма. Єдно є од Радосавлѣвића из Беча 12 септ. 1859 и односи се као одговор на два кнежева писма; ту се каже, да су упутства отишла како у Београд, тако у Цариград, да є Рехберг наклонѣн кнезу. Мало се стрпите — закључує писмо — док се сврше ствари с Италиом и на ред дође исток. — Друго писмо писано є Книћанину и односи се на устанак од 1848-9.

Яничек: Није нужно читати ово писмо, єр се нетичу ове парнице. Али нека суд реши.

Строкаи. Ово писмо осветлява државѣ кнежево спрам мађарске борбе за слободу, као и казиванѣ нѣгово о нѣговим тадашњим симпатиямa спрам Мађара и о услугама, кое є указао мађ. бегунцима.

Фунтак: У колико є кнез имао симпатия спрам Мађара, то ће се у обрани и тако навести, тим пре, што се мисли, да є Карађорђевић био неприятель мађарски Нека читаю писма реши суд.

Суд реши, да се писмо ово нечита, єр се нетиче ове парнице.

Предс. Имате ли іош што у своє правданѣ навести?

Карађ. Сада немогу ништа рећи, єр се за то иште промишляня; само то морам опет рећи, да сам са свим уверен, да су сва казиваня против мене мученѣм изнуђена. Я сам уверен, да ће се суд о моіой невиности уверити. Од 1857 ради у Србии трећа странка, коя иде на прогнанѣ и Обреновића и Карађорђевића у морист треће комбинациє.

Приступи се одостовераваню казиваня Трифковићева. Карађорђевић и Станковић оду. Прочита се пресуда беогр. суда

Шебешћин: Пресуду беогр. суда неприпознає пешт. суд. Затим прочита точке тужбе и основе подозреня.

Триф. био є 17 год. чиновник у мин. унутр. 1858 избегао є као кн. секретар и није се више у Србію враћао. Моли суд, да му праведно суди. Никад није кажњен и из Србиє отишао є само из страх од немира.

Пит. (из зап.) Зашто сте затворени? — Одг. Я то незнам, само мислим, да є, по новинама зато, што сам у Темишвару имао састанак са Радовановићем и од овога добио предлог устава, да га поднесем кнежевићу Петру на подпис. Али ово није истина, єр смо ми само о економским стварима говорили, єр є Радов. био кнежев адвокат. Ми смо том приликом говорили и о политичним одношаима у Србии, али ни спомена није било о преврату против Обреновића.

Предс. жели, да се обтуженом питаня читаю, а он да устмено одговара.

Бранитель є противан; и Трифк. каже, да му є памћенѣ ослабило, зато неможе на то пристати. Зато се настави читанѣ.

Пит. (из зап.) По писму србског министарства види се, да сте ви јако радили на преврату, зато кажите истину. — Я незнам више казати, но што сам рекао, єр я ништа незнам. — Пит. Где сте били пре и после 29 мая? — Одг. У Боксегу.

Пит. Одкад се знате с Радов. и кад сте с њим последњи пут говорили? — Одг Знам га од 6 год и пре 3 год. говорио сам с њим последњи пут. — Пит. Єсте л' били с њим у преписци? — Одг. Тек кад мм є писао, да се с њим у Темишвару састанем, па што му одговорим да у Темишвару ме сваки зна, зато да би ми милии био Сегедин, на што ми он одговори, да ми неможе по вољи учинити. Осим та 3 писма нисам друго добио. У єдном тих писама молио ме є, да му купим 3 ножа и 3 револвера, кое сам ту у Темишвару и предао. — Пит. Зашто є Радов. преко вас наручивао оружѣ? — Одг. Я незнам, єр ми о томе није споминио ни писмено ни устмено, у осталом у Србии није ништа чудно имати оружѣ. — Пит. Где су писма, што вам є Радов. писао? — Одг. Обично спалюєм сва писма што их добиєм, па сам и та спалио. Пит. Радов. каже, да є он с вама од пре дописивао па и о србским полит. околностима, и да є с вама удесио, да дописуєте єдан другом у шифрама. — Одг. Од прилике пре год дана послао ми є лист са шифрама и молио ме є, да му само тако пишем, єр му писма отвараю.

Фишкал: Чудно є, да Трифк. каже, да є сва писма уништио, а при преметачини нашла се код нѣга многа писма, па како да се нису нашла баш писма Паѥ Радовановића?

Трифк. казує, шта є било у она 4 писма нѣгова и Паѥ Радовановића.

Строкаи: Зашто сте Радовановићу писали, да неможете ићи у Темишвар, єр вас тамо сви познаю?

Трифк. Са кнезом био сам тамо 1859 као србски емигрант, па сам мислио, да би Радов. као србски поданик имао неприятности одатле, зато сам му оно као приятель писао.

Пит. Зашто нисте прво писмо писали у шифрама, као што сте и погодили? — Одг. Мрзило ме; друго сам шале раде у шифрама направио, као што се и из писма види, єр є шаљиво. — Пит. Зашто су баш она места у писму шифрована, коя су подозрива садржаєм где се говори о револверима и ножевима? — Одг. Кад би писмо било подозриво, небих га био подписао целим именом. — Пит. Ваше казиванѣ о путу у Темишвар, као што се из писма види, врло є сумњиво. — Одг. Видим, да сам с писмом јако фалио, али немогу другчиє казати. — Пит. Зашто є Радов. имао казати вам место састанка не из Београда, него тек кад пређе границу? — Одг. Я сам му то писао у хитњи без побочне мисли коє. — Пит. Знате ли Влад. Јовановића? — Одг. Знам га као сурадника „Заставе“ и пре 2 год. говорио сам с њим. — Пит. Радов. каже, да є са Јовановићем израдио устав; да є вама саобштио устав и план за убиство. — Одг. То није истина; волео бих, да ми он то у очи каже. Зашто га нису у животу оставили, да се са мном суочи?

Референт: О састанку рекао є Радов. тако известно, да є додао: да то тако каже, као да є са Трифк. соучен и да є на крај гроба.

Трифк. Я се позивам на то, да є Радов. о мени од пет руку казивао.

Пит. Ви сте казали, да сте се са Радов. састали ради послова Љотићевих, а Радов. каже, да се с вама разговарао о полит. стварима, па и писма да су вам политична била.

Яничек: Молим на то устмен одтовор

Трифк. То није истина, то є Радов под мукама казао.

Бран. Фаркаш. Радов. є у првом испиту рекао, да є Љотићу писао, после є узео натраг ово казиванѣ.

Пит. Радов. каже, да сте искали од нѣга извѣштаѥ о разположеню народа, пашто є он путовао по земљи и явио, да има доста незадоволника. — Одг. О таковим стварима никад му нисам писао. — Пит. Знате ли Вилотијевића? — Одг. Знам, рођаци смо. — Пит. Какве сте му новце у марту о. г. по кн. налогу предали и нашто? — Одг. Предао сам му новце, да их да у камарашию маіора Мише, да их овај пошлѣ камарашии у Букурешт. (Устмено додає: Новце сам му управо на то дао, да купи турске грунтове, и само ако се грунтови некупе, да их да у камарашию) —

Референт: Маіор Миша рекао, да Вилот. никад није хтео новаца дати на оставу.

Строкаи. Молим констатовати, да Трифк. тек сад то каже, пошто є чуо, како є о томе кнез рекао.

Пит. Вилот. каже, да є 700 дук. дао Станковићу и да є о томе дао квиту? — Одг. То није истина. — Пит. Вилот. каже, да сте му дали упутство, да увек Радовановићу дає новце, кад год он узиште, а квите да пошалѣ — Одг. То није истина. — Пит. Вилот. каже, да сте му наложили, да ваша писма уништи. — Одг. То није истина, нека ми покаже та писма. (Вилот. є такође погублѣн.)

Референтт: То писмо по свой прилици није уништено.

Пит. Вилот. каже, да сте му у Базяшу 27, 800 ф предали, да их даде Радовановићу по свршену убиству. — Одг. То није истина. — Пит. Вилот. каже, да є био у Пешти и вас и кнеза молио, да га немешате у ту ствар, нашто му рекосте, да може са фамилиом поцркати. — Одг. То није истина.

Бран. Фаркаш: є ли то доказато, кад є тай разговор био?

Референ: 8. септ. 1867.

Пит. Знате ли Антоновића? — Одг. Знам га од 20 год али нисмо били у ближем сношаю. — Пит. Єсте ли га видили, кад є био код кнеза у Пешти? — Одг. Био є овде ради пуномоћства, кнез није био у Пешти, зато є отишао у Боксег. Само се говорило о кн. економии. — Пит. Ант. вели да му є кнез казао, да сте пристали уз план Паѥ Радов. на убиство кн. Михаила. — Одг. То є лаж. — Пит. Ви поричете сво знанѣ о плану Радовановића и о убиству, а ево ваше писмо од 1859 из Цариграда кнезу, одакле се види, да сте ви већ онда мислили на средства, како да Обреновиће срушите. — Одг Док су Карађорђевићи владали, Обреновићи су све чинили, да их оборе, а кад им то пође за руком 1858, разтераю многе чиновнике, и због ових писао сам то писмо. — Пит. У том писму пише: „Да є Ђуприли паша остао, зацело би радио на низврженю Обреновића.“ — Одг. Кад већ морам казати, то ћу признати, да и є турска влада радила, да опет Карађорђевићи дођу на србски престо.

Пит. У том писму и то є: „Неостає друго, него срушити Обреновиће.“ — Одг. Прошло є од то доба већ 10 год. па се немогу опоменути. — Пит. Ево писмо єдно Радовановића од 6 юл. 1868. у тавници писано на вас; одатле се види јасно, да сте ви били сагласни с нѣговим намерама. — Одг. Неможе бити, да є Радов. то писмо писао у тавници, где є био везан; то писмо подметнуло су, да би оцрнили кн. Карађорђевића, а ако га є писао, писао га є на заповест србске владе. — Пит. Шта знате за брошуру „Последњи Обреновић“ и знате ли іой сачинителя Сабарга. — Одг. Од те брошуре добио сам 10 ком. преко поште, читао сам є, али незнам, да ли сам є и другом ком саобштио. — Пит. Где и кад сте чули за убиство? — Одг. Био сам у Боксегу и ту сам добио из Пеште од нашег слуге депешу, да Спирта из Земуна телеграфом јавља за убиство. — Пит. Знате ли Лазара Марића и Станоја Рогића? — Одг. Знам. — Пит. Є ли Станк. често долазио у кн. кућу? — Одг. Є те, єр му є кнез давао новаца за посао. — Пит. Колико є добио новаца од кнеза? — Одг. Колико я знам, єданут 2000, онда 500 дук. — Пит. Кажете, да сте по кн. налогу дали у Базяшу Вилотиевићу 27.800 ф. зашто нисте те новце поштом послали у Београд? — Я мислим, да сваки може новце своє онако слати, како му є воля. — Пит. Єсте ли Вилотиевићу дали и писмо какво од кнеза? — Одг. Нисам.

Пит. Зашто сте новце предали Вилотиевићу баш у Базияшу? Одг. Я сам из Пеште у Базяш само зато ишао, єр нисам смео ићи у Србию. (Устмено додає: Морао сам де Темишвара пратити познату єдну госпу, а кад ме є кнез питао за узрок том путу, због те госпе нисам му прави узрок могао казати, онда ми он рече, да новце понесем у Базяш.) — Пит. Рекосте, да нисте знали, зашто є Радов. требао оружѣ. — Одг. Опет кажем, да би ме суд морао за луду држати, кад бих я на ту цель тако явно куповао оружѣ. Чуо сам тада, да ће доћи до рата са Турчином, па сам му хтео бити у помоћи у родолюбну делу. — Пит. Кажите отворено, єсте ли учествовали у убиству кн. Михаила? — Одг Што незнам, немогу признати. Да сам био крив, могао сам лако утећи.

Седница се сврши.

(Продужиће се)

Нови Сад. 15. фебр Чујемо, да је др. Св. Милетић већ трећи пут у суд позиван, да на знање узме, да за 14 дана глобу професору Ј. Грујићу плати. Но споменути платиша није суду предстао. Ми мислимо, да кад по закону лична екзекуција места има да се споменути уредник пред суд довести силом може, или пек му се судиски акт на врата прикује. Јер иначе са тим челичним карактером неможе се другојачије поступати, који је навикао судиске наредбе тако да изиграва, као што је — себе сам изиграо. —

ДОПИСИ.

Нови Сад 14. фебруара, Ја бија и јуче после подне у скупштини црквене обштине, и највише сам отишао зато, што су ми неки обштинари приповедали, да је др. Милетић у одборској скупштини од 11 фебр. покварио закључак главне скупштине од 12. јануара, која је опуномоћила постојећи црквени одбор, да са избором нови обштинара руководи, те сам се надао, да ћу и опет од др. Милетића и његови присталица чути какву нову мајсторију која ће воду на његову воденицу терати; а кад тамо, чуо сам више, него што сам се надао.

Г. председник Брановачки отвори седницу с речма: „Скупили смо се, да се поразговоримо о начину избора црквени обштинара, зато изволите определити, оће ли овај постојећи одбор избор тај обавити, или ћете други из средине постојеће обштине изабрати, при чему одма и број количине определити треба“

Неки проговоре: „изабраћемо 24 осим г председника овде међу нама.“

Председник: „А ви господо, ево узмате хартије, пак напишите сваки по 24 имена, које желите.“

Неки одговоре: „А нашто? ми ћемо па једној листи написати више имена, за које држимо, да ће за ту услугу добри бити, пак ћемо онда та имена читати, а господа обштинари између тих нека бирају које оће.“ (Ова господа дакле ускраћују право свакоме у тај одбор доћи, јер по томе само од они неколико прибележени, а не из целе обштине, допуштају избор одбора!)

Учитељ Михајловић немеш захтева, да се верификује записник од последње главне скупштине, јер у оној је скупштини закључено, да постојећи црквени одбор избор обави, које је перовођа у одборској седници од 11. фебруара, и још нека господа, истина, порицао, (овде приметити морам, да су ми приповедали обштинари, да је у тој одборској скупштини на порицање перовође председник рекао: „да тај закључак није донешен, онда не би имала смисла ова одборска скупштина; јер баш зато у главној скупштини и нисам предлагао, да се изнађе начин, како да се избор обави, што је главна скупштина опуномоћила постојећи одбор и тога ради сам вас данас и сазвао.“) Ал сад смо се сви скупили, пак по прочитању записника нека чини сваки своје приметбе и нека рекне, је ли закључено или не.

Председник. А зашто да се верификује, кад су нека господа у одборској седници већ порицала тај закључак? Ево нас сад овде свију, пак изволите наново определити, како ће се избор обавити.

На то фишкал г. Радовановић напише па листи 24 имена, (њи неколико су шуровала за време писања, кога ће) и преда председнику.

Председник почне читати имена, а неки су уза свако име викали „живио“

Четврто или пето име било је др Милетић.

Адвокат Христић узме реч: Господо! ја код имена г. Милетића чиним приметбу, да је он под истрагом и због тога држим, да он у тај одбор неможе бити изабран.“

Др. Милетић узвишеним гласом: то није истина, да сам ја под истрагом, него сам ја на дијети сам против себе искао истрагу, која се нигда још повела није, а и истражни судац, кад је овде био, рекао је, да ја нестојим под истрагом.

Адвокат Христић му одговара: ја знам, да сте ви због истраге и с пургермајсторства скинут, и по томе по § 13. неможете бити одборник.

Учитељ Михајловић, немеш: мени је познато, осим из свију званичних новина, и из саме „Заставе“, да г. Милетић стоји под истрагом in suspenso а у „Застави“ је бар сам о себи писао, да је тако; противно томе још ништа до данас ни из једни новина читали нисмо: ја дакле његовом собственом у „Застави“ признању верујем и држим, да стоји под истрагом. (Тишина.) Но осим § 13. стоји у § 14. ово: избрани за скупштинара могу бити означени у § 13. који 30 година имају, при чему се очекује, да ће се избрати лица, која су *на добром гласу и познаша са своје црквене свести*.

Старац Ђорђе Новић вичући: Па шта ви оћете с тим да докажете? Ја ако неидем у цркву зато ником недопуштам, да је бољи Србин и христијанин од мене Ви идете у цркву, што сте учитељ, па морате, а ја неморам и неидем; ал се зато могу и код куће Богу молити. То је *безобравлук* од вас!

Учитељ Михајловић немеш: Да вам увреду за увреду вратим, то нит ми ваша старост, нит мој положај учитељски допушта; јер као старог треба да почитујемо, а као учитељ морам да вам опростим, што незнате шта чините. У осталом господин председник, ја молим за ред. Кад ја изговорим, онда нека чини примедбе ко хоће

Председник. Господо! ако ћете ви овде један другог вређати и лармати, онда нећемо ништа свршити моћи, и мораћемо се разићи. Слушајмо, шта ће рећи, пак онда чините примедбе.

Учитељ Михајловић немеш, говори даље: Дакле „*на добром гласу и познаша са своје црквене свести*“. Г. Милетић по овом §. нарочито неможе бити одборник, јер он је на црквеношколском сабору сам за себе рекао, да нити је моралан нити религиозан, а то је он и делом показао, које ћу ја овде у неколико примера посведочити.“—

Др. Милетић скочи као смушен, приближи се говорнику и дивљом дреком и обадвема песницама претећи прекида говорника: Господо моја! ово је сплеткаш, овога треба изјурити одавде напоље, дошао

је да овде сплетке распростире, писам ја на сабору казао, да ја нити сам моралан, нити религиозан; него сам захтевао, да се опредељено изрекне, ко се за неморалног и нерелигиозног сматрати може, да ми калуђери немогу после по својој ћуднији изрицати ко је неморалан и нерелигиозан, а ви сте *ништков*! Овога *ништкова* треба господо, чапоље истерати.

Ђорђе Ракић трговац, (свештенички син:) Напоље с њим, напоље!

Туроман проф сор (протин зет) скочи са столице приближи се говорнику и кречећи виче: Ао отца му . . . . . њ говог, напоље безобразниче један, гледај ти безобразлука, шта он хоће, о какав је то безобразлук!

Неколико њи вичу: „Живио Милетић!“ Простота жубори: е пак кад нашег учитеља тако сраморе, да како би онда ми смели устати да штогод рекнемо, што нам није право; овамо није вредно доћи.

Учитељ Михајловић немеш одговара Милетићу: Нити ми моја мирољубива природа, нити мој учитељски положај допуштају да вам увреду за увреду вратим, ал моја прошлост сведочи, да се та погрда мене прилепити неможе, и по томе сва та грдња пада на вас; но г. председниче ја молим, да повратите ред. јер ја још нисам изговорио.

Председник. Г. Милетић ево пред свима каже, да што се §. 13 тиче, да он под истрагом нестоји, а нама није ништа познато да је под истрагом; но пак друго све одпада.

Учитељ Михајловић немеш: Ево вам ја кажем, да је под истрагом, по гласу званични новина.

Председник. Неприма се.

Учитељ Михајловић немеш: Ја улажем против тога протест.

Председник: неприма се! и почне даље читати имена. Ови се други ћутке сви приме изузимаћи што су се њи двоје зафалили.

Е то је оно, што сам у почетку рекао, да сам више чуо, него што сам се надао. То је парламентарност дра Милетића. Је ли могао овако невоспитан човек на саборима црквеношколским и земаљском српском роду каква добра допринети, кад он ево за то, што му се истина у очи изриче, поштеног и обштељубљеног човека сплеткашем и ниткомов назива? Он, који нам се наметнуо за грађанина, вређа нам наше грађане од најзнатнији породица, и под нашом фирмом тера своје нечисте намере, а стид и срам после пада на свеколико невино грађанство.

Штета што нисмо могли чути какве би примере неморалности учитељ навео, јер он је с њим од детињства познат; ал то је ваљда дра Милетића и довело у зверску јарост, кад је овај рекао, да ће с неколико примера засведочити, пак да му се такво што у очи нерекне, нашао је за добро с виком прекинути разговор. Овде примећујем, да што се 13. §. тиче, др. Милетић учитељу дугује одговор и почем није за вредно нашао, да тамо доказ учитељев побије, то га ево ја овим позивам. да у „Застави“ то учини јер докле неучини, дотле сваки држи и држати мора, да он због *злочинства* под истрагом стоји, у толико пре, што нам је ту новост и сама његова „Застава“ донела, а побила још није, и што је баш због тога са градоначелништва скинут.

Но међу учитељевим примерима не би сигурно изостало ни оно, кад је о омладинској скупштини у Н. Саду архимандрит Дучић при уласку на беседу поздравивши: „помози вам Бог брађо!“ од дра Милетића за одпоздрав добио: „Какав Бог у девет најстом столетију!“ Не би ваљда заборавио ни на то, како је парох његов, кад му се нудио да свети водицу, добио одговор: „Какаа водица, још ми и те лудорије требају.“ (Сигурно је мислио у себи: дај ти мени попо вина, а не водице!) А ваљда би се сетио и тога, што и он и околина му јавно говоре, да поповска „каста“ мора престати А као богослов зацело би му рекао, да „Застави“ уредник, који толике грдње на црквеног поглавара без довољног узрока, и титрање и исмевање са самим обредима и канонима црквеним у „Застави“ распростире, никако се ни за религиозног ни за моралног држати може — и још многовише шта.

Видићемо, шта ће из свега тога испасти, а ми др. Милетићу одговарамо: Господ гордимъ противятся, смиренимже даетъ благодать.“

Н. С. — Из **С Паланке**. У суботу 8. о. м. давала је српска омладина српски бол, и премда овде нема друштва омладинског, ипак је ово мало српске интелигенције скупило честите Србчиће који су бал тако украсили, да су са иноверцима без разлике народности, најлепше вече уживали и сву ноћ весело провели; па имајући у виду да је свагда добро, да се сећамо онога, коме је помоћ најнужнија, закључило је то друштво, да чисти приход на издржавање српског народног позоришта опредјели, и тако ево вам шиљемо чист приход тог српског бала састојећи се у 50 ф. а. в с' молбом, да га предате надлежном месту.

Б. М. — **Пивнице**. И ми смо већем по најновијем устројству удесили нашу обштину, и ми смо изабрали обштинаре и одборнике, но још не доби наша новопостављена обштина руковање са имаовином обштинском, јер томе стају на пут наши свештеници Нека нико не помисли, да ми имамо овде пред очима свештенике, као служетеље божије, то не, него ми овде имамо пред очима овдашње наше свештенике. као људе, који по своме положају, што га у нашој обштини имају, и по своме високом званију треба да буду образ добродјетели и уздржања, који треба у свему лепоме да нас упућују и руководе, а они својим начином живљења, одбили су нас од себе тако, да их при овоме обштинском устројству ничим неодликовасмо.

Сваки орач по своме сјајању знаде напред, ако је и најбоља година, каква ће за њега бити; тако и наши свештеници у напред знадоше, какав може резултат по њи изпасти, ако се на слободну вољу наши местћана ослоне: зато они на обштински трошак и довезу на дан избора из Чеба вармеђског ешкута, под видом да нас поучи, али у ствари — да нас на друго што својом властћу нагони, него што би ми хтели; али се ми томе одупремо и себи слободан избор прибавимо. И са свим слободно радећи по одређеном за то закону изаберемо за председника Ђуку Мирковог, а за подпредседника и перовођу Ђуру Миладиновића, ови 12 одборника: Станка Дорошка, Мију Бабића, Живана Жигића, Максима Бељанског, Лазу Ченића, Јецу Вујића, Митра Миклушева, Вука Теодоровића, Гавру Трњанског, Васу Ђурића, Јову Пашкога и Леонтија Бељанскога, и још 30 обштинара.

Када се овако уредисмо, требали су стари руковатељи са нашим обштинским стварима предати рачуни руковање новој обштини али се томе наши свештеници противе. А највише се противе предавању рачуна, јер ту је баш камен претиканија, што је наша црква имала 1868 преко 1200 ф. прихода, а разход да јој је, веле стари руковатељи, преко 900 фр. и тај је разход разрезан на то: што су два нова епитрахиља направљена и једна две одежде окрпљене. Нова обштина прима тај рачун, али захтева, да се са дотичним квитама потврди, на које стари руковатељи не само што на то непристају него и још даље иду, они нећеју ни да признају новоустановљену обштину: зато су баш 12 фебр. сви ови и били у Н. Саду и потужили се г архимандриту Анђелићу, који им је и обећао што скорије извидити ту ствар.

Што буде даље, јавићемо.

Из **Фрушке Горе**. Св. патријарх, стојећи на катедри божанствене науке Христове, изволео є за мото своє божићне посланице узети: „С нами Бог, разумѣйте, язици, и покаряйтеся, яко с нами Бог!“ — Као мото, на ком су сви апостоли и ученици Христови, Јован Златоуст, и други св. оци поучения оснивали и народима предавали. Но по мнѣнію „Заставе“ могао є овај мото само у времена апостолска поднети, єр тада беше сувише язичника, данас их, фала Богу у нас нема, прекрстише се крстом Христовим, отресоше се язичества. Єст! али вѣчног спомена ради, многи премногі задржаше при себи „*язичество*,“ коим они данас цркви Христовой више пакости чине, као Хришћани, него што су у оно доба и сами непросвѣћени язичници чинили. Не дакле „язичество“ него препрославлѣно код многих „єзичество“ има се, любезна „Заставо“! за темељ и мото посланице св. патријарха разумѣвати, у коіой є св. патријарх сва могућа разложити изволео, да би само заградио уста безсмисленим єзичником; да би угасио силу необузданих страсти њихових; да би архипастирским жезлом отворио пучину морску, у коіой нек свиколики єзичници єдном кончину свою нађу, као оно Фараонова дружина, а тиме увео повѣрено му стадо у землю обѣтовану, у живот пун мира, бдагослова Божия, пун задовольства, среће и напредка У овакой єдинствено искреной, спасоносной, отачаской желји и любови садржава се цѣла посланица. Али безакони Юда невосхотѣ разумѣти ову спасоносну и благодатну намеру св. патријарха, но поражен убѣђенѣм посланице, у малобожићнѣм одноздраву свом чуди се. како св. патријарх не узе за мото: „Слава во вишњих Богу и на земљи мир, во человѣцѣх благоволение“ — а то ће рећи: како може архиєрей икога, па и највећег грѣшника, обличити ил укорити. кад є нѣгово само свакога благосиляти? — Да су ти, надезичнице! поле позната предания светих, ти би нашао на многа правила, гдѣ се цркви препоручуе, да свеколике вѣрне синове своє лепим, умилним, благосиљајућим гласом под свето окрилѣ своє скупља; но нађе ли се међу нѣним вѣрним такових грѣшника, кои се том лѣпом гласу св матере цркве никако неодзиваю, онда іой є у том случаю дана власт ова: „умоли, обличи, запрети, накажа“ — коих се правила и власти св. црква и данас придржавати мора, єр су се нагомилали грѣшници. А да заиста црква има власт човѣка морално казнити, примѣра ради ево ти самих Христових рѣчи Савлу речених: Савле Савле! што ме гониш? Иди за мном „сатано“, єр си ми саблазан! — т. є пенди пред мене, пред мою науку, ти. кои тражиш осквернити, погазити, порушити оно. што я духовно сазидам и сазидати намѣравам. Ето ти, како сам Христос назива човѣка „сатаном“ — као човѣка нечиста духа и срца, нечисте у обште унутарњости — а красне. сладке, родолюбиве споляшњости. Шта ли ћеш ти, шта ли ће свиколики єзичници на ове Христове рѣчи одговорити? Ви ћете по вашем нечистом срцу и самог Христа за ово осудити, єр по вашем мнѣнію требао є Савла „анѣелом“ а не „сатаном“ назвати. Ни мало дакле не би св. патријарх сгрѣшио, да є и тебе, надезиничче! овако на Божић поздравио пред вѣрнима, нештедећи ни твое „славно“ име, єр и ти си од корена Савлова, ти си гонитель цркве Христове у сваком погледу, гонитель преемника нѣгових — ти си Юда Искариотски, кои Христа продаде; а зашто и пошто ти данас продаеш Христа, начелника цркве Христове, свога патријарха? — пошто? За єдину суету, коіом се ти уздижеш и којой су крила вѣрни слѣдбеници твога надезичия. Юда покаяо се за безбожно и срамно дѣло своє, због чега є помилован био, єр є ово сваком покаянику обѣћано; дакле и ти треба да се покаеш, ако желиш помиловање Христово и опроштај побожног народа српског; єр твоіи несрећним суетним малобожићним одноздравом ниси само св. патријарха увредио, но глас твое пакости одекнуо є у васколиком народу српском гласом обштег негодованя.

„Кад є архиєрево само свагда благосиляти“ — велиш, г. надезиниче! Вѣруем, да би ти, кад би, сачувай сине Божии! — Архиєреєм постао, пороке повѣреног ти стада благосиляо. єр ако би их проклинио. ту би се и ти морао подразумѣвати, зато се и лутиш што св. патријарх овако паству поздравља. — Било є, драги надезиниче! у срећния времена много премного Божића, на кое су архиєреи паству свою са „Слава во вишњих Богу“ поздравили, а ограничавали се на говор о торжеству рождества Христова; а то зато, што су се тада Хришћанске душе тим већма наслађаване, што су им пастири чешће о божанству проповѣдали. А како данас примаш ти и теби подобни проповѣд о Божанству? Како ли данас примаш закон Божии, примаш св. причешће? Ово последнѣ, знам да уредно примаш, али не у св. храму, већ код „беле лађе“ — код тебе се и твое котерие божанство преживило! Прие нѣкога времена десим се у єдной вароши, баш кад су вѣрни са службе божие излазили, на коіой є г. прота проповѣдао о Божанству. Састанем се с єдним г. адвокатом, кои ми рече: „е гле, брате чуда: данас нам прота придиковаше о божанству! Та зар он незна, да се божанство већ давно преживило! Нагомилани пороци у народу треба да су вам предмети ваших проповѣди.“ — Зар ние св. патријарх своіом посланицом овой последньой желји удовлетворио? О, заиста би подпуно и удовлетворно било, само да є посланица изричито тебе и твою котерию из порочна живота исключима, єр ви сте свѣт миру, сол земљи, ви сте просвѣта свѣта, ви слава, ви црква српска — ви Бог српски! Нико вама раван, нико вама ни до колена ние! Заиста, велико дрзновенѣ од посланице према овим златним изворима среће и славе српске! Ајдни Србине! —

(Продужиће се)

М. Ј. У **Вуковару** 10 вељаче Ономад 7. о. м. око пол један сахат после подне, кад сви људи у пољу и на њивама бише појави се ватра у селу Бршадину — не далеко од Вуковара — у кући житеља овдашњег Радомира Гавриловића, који је нехатошћу пушку у свом сењаку опалио и тим ову грдну несрећу проузроковао. У исто доба ветар јак дуваше и пламен тако отме мах, да за неколико тренутака двадесет и три куће и 65 зграда са храном и покућством дотичних страдалника у прах и пепео преобратио и до основа уништи; двадесет и три породице огњишта и свега покућства лиши, до кога, Бог свети зна, хоће л' икад моћи досајети. — Цркву, школу и обштинску кућу је пламен двапут ухватио али је ватра срећно увек угашена била. Тек кад су два шврка од властитељинства пуштарског дошла, могло се даљем продирању пламена на пут стати. Иначе да швркови недођоше, било би још грђе штете. Али и овако је штета неописана, која износи преко 24,000 ф. Ништа, једном речи, ништа спасти се могло није. Страх је био неописан. Вриска дечице и лелек матера свакога је срце раздирало; деца тражише матер. а мати око ватре облећући и груди бијући разбираше за децу своју; умором овладани старешина са пољска рада приспјевши, помоћ тражи, да му знојем стечена имовина пљен ватра небуде; али је ипак собственим очима гледати морао, гди му муку беспећи пламен прождире.

Ова неприлика свакога ће брата, који душу спасоносном науком Христовом пита и рани, ражалити, па ће овим страдалницима или капом или шаком руку помоћи пружити, јер ко брата свога у невољи помаже, тај га двапут помаже. — Греота би било, да нам браћа код живе браће глађу умру! —

В. Д. — Из **Оросламоша**. Мислим, да ће нуждно бити. да српски свет зна, како є попис бирача текао овде у срезу Бешеновачком; зато желим преко вашег многоценѣног листа српском свету саобштити.

На неки дан пре него што ће комисия у Оросламош ради више реченог дела доћи, одем я у Беб, код тамошњег влашког свештеника г. Јована Чукура, да се њиним саветуем о избору посланика у Угарском сабору. Тај дан би и та комисия у Бебу. — Чујући г. В. Арновлѣвић, поштар Бебски, да сам я ту, као особити родолюбац дође, и приповеда ми, како комисия неправедно бираче пописує. У Бачапхазу, вели, све Немце без разлике из порезне књиге пописаше, тако у Кибекхазу Мађаре; — овде пак кад дођоше, чиновник спахиски рече им за овдашнѣ Немце: И ове све редом попишите, єр ће нам ти требати. Влахе пак не хтедоше све пописати (єр се прочуло, да су се са Србима сложили), него само кои фрталь земљѣ има. Тако радише и у Сиригу, док се я, вели, нисам одупрео, и тако и овде морадоше све пописати. Ово сам хтео вам писати, да знате, како се пописує, пак да се такав попис у по селима српским држи; кад ту против закона раде, зашто, вели, код Срба држе се строго закона?“ То су биле речи г. родолюба В. Арновлѣвића.

Велика се неправда заиста Србима наноси А зашто ние у овой комисии кои родолюб Српски одређен био, него цела комисия састаяла се из три човека, и сва три Мађара; у комисии био є: Стефан Ронай, Козенка, и доктор Штрос. Шта се могу Срби од ових надати? Кад сам неправду њиову и самом брату г. Стефана Роная, г Іовану Ронаю нашем солгабирову приповедао, и он машући главом рече: „Заиста неваля. шта су радили, то ние право ни добро.“ Но морамо знати, да є г. Іован Ронаи єдан правдолубив муж, праведни судия, искрен човек, кои како Србина, тако Мађара и све народности люби; — али брат далеко од њега отстои.

Исти попис и у Оросламошу ние болѣ текао єр не хтедоше нас слушати. — Найпосле кад сам я из скупштине изишао с речма: „С богом, али я задржавам право против комисие тужити се, пак нећу овде бадава да седим и златно време да губим, гди се не слушам.“ — Онда дадоше добовата и сваког позивати, и почеше и оне уписивати, кои и ланац землѣ, а и малѣ имаю. Али то би у Оросламошу; али по другим српским местима чуем, да нису тако радили.

Вармеђа нам не допусти, да се избор из Бешенова у Оросламош, по желји целог среза премести; — неодреди бар єдног Србина у пописной комисии; комисия неправо бираче пописує — како ћемо ми продрети?

Истина, и Власи су се са Србима сложили; радићемо, нећемо очаявати, уздаћемо се у Бога, а Бог є уздаћим се на њега помоћник. Зато, Браћо Срби! овде у срезу Бешеновачком има 9 српски села; настојмо, да сви, кои су пописани, у Бешен во оду, пак ће Бог дати, те ћемо ми опет мислим мегдан одржати, єр су и браћа Романи с нама. И ако се потрудимо и мегдан одржимо, и Србина за посланика изберемо, сотим ћемо већу љубав код милог рода нашег добавити што ће сваки из овог дописа увидити, колико нам се трудити требало, док смо све неправде уништили. Праведной ће страни свагда и Бог помоћи, зато и нећемо очаявати. „Надћуштися на Господа виши єст всѣх скорбяштих," вели наша света црква.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

БЕЧ. Овде є умро ц. коморник гроф Вилем Хуњади, брат удове кнегиње српске Юлие Обреновићеве.

Єдан унук маршала Радецкога примио є чивутски закон.

ГРЧКА. Изгледи су, да ће се мир на истоку мало дуже одржати. Северна Америка изявила є у Атини свою готовост на одржанѣ мира међу Грчком и Турском, у колико се то слаже са вѣком неутралности. Ствар є позната, да Северна Америка добро живи са Русиом, потоме дає се заключити, да би Русији милие било, кад се на истоку іош ништа неби предузимало.

БЕРЛИН. Званичне новине побияю глас, да ће се пруска войска на пролеће умалити.

ВОЉНА РАЗЈАСНЕЊА НА ХОТИМИЧНЕ ЗАБЛУДЕ.

(Приспослано.)

II.

Др. Милетићу није толико стало, да паметне људе увери, колико да залуђене у заблуди одржи. То му је тактика од 1847 од оно доба, кад је Христа славно, све дотле, док га мудрост довела није, да безбожник постане.

Узвисимо се, као чист духовник, при саслушању грешника, па чујмо даље, шта све др. Милетић у комбинацију својих планова неувлачи. Њему је у „завери" ц. кр. ђенерал Радосављевић, што мени „дукатовску" помоћ израђуіе; њему је у „завери" мирни и заслужни грађанин новосадски др. Јован Хаџић Светић, што најбољег српског народног песника и најплоднијег књижевника нашега доба — сад већ покојног Јоксима Новића кнезу Карађорђевићу препоручује, да му овај његово песничко дело „Црнога Ђорђа" на свет изда; њему је у „завера" ђенерал Стратимировић, који, колико нам је познато, никад ноге у Босну метнуо није, а најмање 1863. кад се је које у Кулпину које у Н. Саду бавио.

Ајде све што си споменуо, кад те толико манија лаж разпростирати гони; ал како ниси помислио, да све то, што си данас, да осим свију других прво Хаџићу благодарити имаш! Зар је код тебе слепа злоба и низка пакост тако сва друга осећања угушила, да ти је и сећање на благодеје своје из себично пустог срца изгонила, искоренила, уништила?

Мене ц. кр. ђенерал кнезу Карађорђевићу препоручује, покојног недохитног народног песника Јоксима Новића г. Хаџић, да ја мој „Ценет" издам, он његовог „Црног Ђорђа". Па постигнувши и препоручиоци и препоручени циљ, сви су пахом у завери!

Од како је света и века, редко су кнезови уметнике, ови оне увек тражили. А тко тебе аманати! кнезу Михаилу препоручи? који, знаш, какве је кубуре имао, док ти је наслов „др." набавио.

Што се ђенерала Стратимировића таче, то брка Милетић 1853. и 1863. годину; погрешно наводи, да сам због песме тужен, које је бар могао боље запамтити, јер ме је и он у исто доба због „прњаворсског владике" тужио, који је повод обема парницама дао, и у којој је парници др. Милетић, поред све извикане мудрости пропао — И заиста дивно чудо, да је доктор Милетић, кад је год шта са мном имао, увек насео. —

Сад долазим на par excellence дра Милетића аргумент. „Пољу Богу мојему за готове новце." Ја ту изреку више сам пута у бирцузком разговору употребио, и од слова до слова сваком је одобравам, тко је у практичном животу употребљује; но ја на жалост нит сам је кад употребити хтео, нити баш да хоћу, употребити могу; јер од природе, ћуди, од темперамента мога центрифугално бежи.

Могао би многе примере из два прошла и текућег десетолећа навести, но нек се др Милетић задовољи с овима, која ме он, да одкријем, присиљава 1849. године, кад је народно правитељство бечка политика у лицу Мајерхофера итд. разпрштала, кад је онда јошт не-др Милетић у своје прве ништа пао, ја и још неки секретар код другог провинцијалног батаљона био — снашла је Милетића нека непријатна боља, којој извора нећу да се дотичем; но доста ће бити кад кажем, да је „слѣди" на њему и до данас оставила — ја сам Милетића у мом квартиру, у мом кревету, мојим трошком неговао и лечио. Ја у цвету младости моје, жедан живота и весеља, ја сам од себе знао одкидати, свој комодитет и уживања пиладским пожртвовањем болујућег познаника невољи жртвовати. Јасан доказ, да сам ја онај који „појем Богу за готове новце!"

Свакидашњи мој живот, војује против Милетићеви речи и тврдења; и тко ме год познаје, у свој наготи природе и значаја мога, тај ће и др. Милетића и сваког, који силом хоће да је и слеп и луд, о противном уверавати.

Та јошт једну о томе. Тко за „готове новце Богу својему пољи", предпоставити морамо, да разуме и да схваћа ситуацију притомну; да је лукав. Кад би ја човек те багре био, би ли могуће било, да неби с Милетићем и уз Милетића — у стану његових идолопоклоника био, којима је он званија делио, гладне ситио, жедне пољио, тек да боље у његову славу „живио"! вичу!

Тебе блеск спољашњи, тебе вика многине тебе привидности у небеса славе, у блаженство душевно уздижу. Теби је хиљаду грлено пијано „живио"! милије, него најтрезвенија истина. Тако теби, по другчије мудром и паметном.

Свака сфинга свог Едипа нађе.

Тко год перо у руке узме, а неузме га, да твоје у твом и твојих идолопоклоника мозгу и срцу лежуће се врлине и заслуге узноси, сваки је најамник реакције, сваки служи мађарском мамону, сваки се дигао против тебе, против народа и народности српске, које си ти браниоц и носиоц, која је у теби, као и ти у њој, идентификована!

Ајде мало зрело да се размислимо, па да се запитамо:

Треба ли икоја у земљи реакција другог најамника осим тебе? Треба ли итко други, да (као што ти велиш) Мађарима за новце служи, кад им ти највеће услуге чиниш бадава!

Ако је Мађарима до тога стало, да Срби у Угарској нигда до слоге недођу: кога већег поборника од тебе имају? Тко њиовим тим жељама верније, дурашније, доследније служи него ти? Да ли могу бољег од тебе наћи?

У народу си кавгу посејао; но буди уверен, да неће жетва твојим себичним интересима служити. Патријарха каљаш, Стратимировићу одузимаш оне способности, о којима ни толико појма немаш, колико слепац о бојама. Многостручан си у лудостима разноврстан у клеветама и сумњичењу.

Но ја држим, да ти ове и овим подобне занешењачке послове једино из превелике сујете према себи самом чиниш, и радо ти и то кроз прсте гледам; ал кад ти све каљајући сам себе као светлост јасног описујеш, онда ти приметити морам: да си или ти с ума сишао, или мислити мораш, да они који те слушају и на твоје се речи заклињу, да га никад ни имали нису. Ти триумфујући, њима оглашујеш: „сад излази на свет", ко је крив и „ко је у завери био"; а несећаш се, да је под *твојим* пур гермајст. варошки пандур радостну вест на салаш носио, да потражи невиног брата Милована и његово друштво. Несећаш се, да је *шеби* вестник из Земуна одма сјутра долетио, да се с тобом посаветује: — као што је саветујући се уз колено ти и седео — *шта сад с пустом државом*? —

Ни на крај ми ума није, да се ја сад пријатељ Михаила после његове смрти градим, кад му никад за живота био нисам; ал у толико ми више ти подал излазиш, који си му био, за живота подмукао непријатељ, а после смрти претваралац и лицемер, да ти и отуд корист никне.

Није суд ни кр. комисар код мене прокламацију нашао; није трагове од султановог писма, нит ме је каква страх на то приморати могао, да једно или друго пи обоје признам, да сам писао, које сам једном речи: „нисам, познам ништа о томе", по ономе што сам под I. већ навео, оповрћи могао; но ја сам ту моје *зашто* ишао; а знајући, да ми ништа по закону неможе бити, додијало ми је било, да се ко разме̂ше и баца — па с тога што наумих, и учиних А мали човек др. Милетић, мислећи, да је какво замашно „откровеніе" учинио, зипара, да нас лармом збуни!

НАЈНОВИЈЕ.

Беч. Гроф Байст неће са Н. Н. Велич. путовати у Хрватску

Пешта Карађорђевић є молио код суда, да га пусте на слободу, док му се суд несврши.

Г. Самуило Маширевић, приседник кр. табле, добио є угарско племство.

Црна Гора На Цетиню чекаю кнеза Николу многи арнаутски поглавари, да му се поклоне као своме господару. Турска войска купи се на црногорской граници.

Као поуздано явља се (из Загреба), да є кнез Никола допустно црногорским емигрантима вратити се Црну Гору, повративши им сва добра.

ТРГОВИНА.

Т. К. — НОВИ БЕЧЕЙ 14 Фебр. (Допис) На нашу пијацу почео є довоз мала од Меленаца и Кумана; од Беодре ни зрна не дође, што є знак, да є у В Кикинди боља цена житу и кукурузу, него овде, цена се житу држи од 7 ф. до 7. 60 н. Кукурузу цена є 3 ф 20 н. меров.

У потисю бачком жито є 6—7 ф. кукдруз 3 ф. 10 н. Зоб 2 ф. 60—70 н. Бчам 3 ф. 40 —60 н. за пиваре.

Време є ладно и суво, нема мраза.

ПЕШТА 13 Фебр. Шеница се слабо продавала, и продавци нису вольни, цене су непромењуте, продало се 15000 ваг. Раж є мало попустила Бчам траже, али продацви се устежу, цене остале старе. Зоб некупую. Кукуруз слабо пролази, цена стара

СИСАК 11. Фебр. Пређашње неделѣ био є довоє як, али су купци узимали само нижом ценом, єр желѣзница слабо вози, а воде су почеле опадати. Цене: шеница панчевачка до 3 ф. 85 н. батетска до 4 ф. 40, бачка 3 ф. 90, потиска до 4 ф. 43, бечейска 4 ф 70. тричетврти жито до 3 ф. наполица сремска до 2 ф. 70. кукуруз босански решетан 2 ф. 10 банатки до 2 ф. 22. зоб по центи 3 ф. 40.

БЕЧ. 15 Фебр. (Телеграм) Шенице се продало 40,000 ваг банатске у Бечу 4 ф. 60 банатска у Ђуру 4 ф. 70, потиска у Ђуру 4 ф 70—70 све за готово, зоб мађарска транситo 1 ф. 86 2 ф. 20 н.

Бечка берза од 12. Февруара.

5 проц. нар заим с ян.-ју.л. кам	— 68.20
„ „ „ „ апр.-окт „ —	— 68 20
Металици — — — — —	— 62.—
Лозови 1839. — — — —	— 199.50
„ 1854. — — — —	— 90.25
„ 1860. — — — —	— 96 90
„ 1864 — — — —	— 126 80
Комска рента — — — —	— 24.—
Зем. растер. угарске —	— 78.75
„ „ там.-славонске —	— 77.25
„ „ хрватске — —	— 79.—
Акције нар. банке — — —	— 724.—
„ кред.завода — —	— 292 80
„ држ. жел. — — —	— 320.—
„ потиске жел. — —	— 229.—
„ дун. паробр. — —	— 631.—
„ пешт. ланч. — —	— 660 —
Зал. писма угарска — —	— 93 25
Лозови кред. завода — —	— 164.50
„ будимски — — —	— 35.25
„ Салм — — —	— 41.50
„ Палфи — — —	— 35.50
„ Клари — — —	— 37.50
„ Ст. Женоа — —	— 33.—
„ Виндишгрец — —	— 22.—
„ Валдштайн — —	— 24.50
„ Кеглевић — — —	— 15.50
„ Рудолф — — —	— 15.50
Сребро — — — —	— 120 25
Дукат — — — —	— 5.76
Наполеондор — — —	— 9.79
Империял — — — —	— —.—

Телеграфисани бечки курс од 15. Фебр.

5 проц металици — — —	— 62.55
Нар. заим — — — —	— 69.15
Акције нар. банке — — —	— 72 5 —
„ кред. завода — —	— 292.40
Лондон — — — —	— 122 60
Сребро — — — —	— 120 50
Дукати — — — —	— 5.76

Пештанска берза од 13. Фебр.

Пешт. ком. банка — —	— 635.—
„ зан. „ — —	— 350.—
„ штед. акције — —	— 1635 —
Будим. „ „ — —	— 610.—
Пешт. вал. млина акције —	— 1275.—
Ланчаника — — — —	— 658 —
Тунела — — — —	— 110.—
Уг. др. осигур. — — —	— 610 —
Сегед парн. млина — —	— 600 —

ОГЛАСИ

Найзгодниј

БОЖИЋНЬИ ДАР

елегантно поставлѣни

Шлофрок

10 фор.

подпуно

ЗИМСКО ОДЕЛО

фини, поставлѣни зимски капут, чакшире и прслук

24 фор.

Добро ватирана, лепо опремлѣна

ПУТНИЧКА ГУБА

од штаверске абе са кукульицом

12 фор.

Прекрасне каквоће и са добром превлаком

ПУТНИЧКЕ БУНДЕ

поставлѣне ягнѣћом кожом и первазом

36 фор.

Далѣ све могуће врсте мушка рува у

магазину за одело

Келера и Алта

Беч, Graben Nr. 3, 1. Stock, zum „Stock im Eisen", Ecke der Kärntnerstrasse.

Наручбине уз назначенѣ ширине груди, (прекогруди и леђа) струка и дужине кракова, одмах се точнѣйше извршую. и додаемо сваком пакету писмено ямство да од нас узето одело ако ние повольно примамо натраг без прекословља. — Ослањући се на то, да ми сав наш еспап за готово купуемо, да у непосредном саобраштаю стоимо са првим фабрикама овоги страноземским, напоследку ослањући се на наше поштено поступанѣ, ништа нећемо изоставити, како бисмо сваком изискиваню одговорили на найбољи и найприличнии начин.

Ношено руво продає се єфтино сиромашнима

С поштованѣм 232—26

Keller und Alt. Graben Nr. 3 Wien

Исплаћиванѣ купона, менянѣ злата и сребра.

Предуйми на све индустриске државне и приватне ефекте.

ЗА ВУЧЕНЂ 1. МАРТА.

Препоручително друштво за лозове

100 комада по **50** ф. у све **5000** ф. лозова од **1864.**

у 25 тромесечних рата по 22 ф. и 1 ф. 50 н. штемпла єданпут за све доле назначених

100 комада срећних серия оригиналних лозова од 1864.

172	770	1004	1468	1754	2030	2200	2548	2772	3352
208	878	1102	1470	1758	2034	2212	2552	2778	3462
318	888	1120	1514	1792	2036	2250	2616	2844	3512
362	890	1212	1522	1896	3046	2250	2626	3066	3524
454	894	1254	1588	1924	2088	2306	2648	3096	3580
494	898	1340	1602	1934	2106	2310	2658	3192	3596
572	920	1402	1660	1948	2118	2368	2686	3208	3694
580	930	1430	1664	1988	2154	2380	2696	3214	3718
678	940	1460	1678	2014	2158	2508	2720	3342	3866
744	952	1466	1694	2028	2194	2512	2722	3348	3902

Чим се плати прва рата почнѣ **подпуно учешће у добитку** и добитци **деле** се међу 20 учестника **подеднако.**

По исплаћених 25 тромесечних рата добие сваки учестник **пет комада** по 50 ф. оригиналних лозова од 1864. И поедини могу приступити без обзира на друге учестнике 37—3—3

Die Ofner Wechselstube **Sigm. Austerliz** nächst der Kettenbrücke.

Учестници добиваю листе од вучеия туне.

Наручбине са стране извршую се точно

Издаватель Властник и одговорни уредник Ђорђе Поповић

Брзотиском Игната Фуса у Новом Саду